

Кіянка Ірина Богданівна

доктор політичних наук, доцент, доцент кафедри європейської інтеграції та права Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

ORCID: 0000-0002-3100-7796

e-mail: kiyanka@i.ua

Левицька Надія Олексіївна

кандидат юридичних наук, доцент кафедри основ права України Львівського національного університету ім. Івана Франка

ORCID: 0000-0002-2865-5194

e-mail: h.Levytska@ukr.net

**ПОПУЛІЗМ І ВИБОРИ
В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЗМІН**

Акцентовано увагу на особливостях популізму та виборах у контексті глобалізаційних процесів. Звернено увагу на феномен популізму та популістських ідеологій у соціально-політичному житті багатьох країн світу. Зазначено, що, на відміну від традиційних ідеологічних систем, популізм залежить від особливостей різних національних політичних культур, конкретної сукупності обставин соціально-економічного та політичного життя певної країни. Проведено аналіз виборів та виборчих кампаній, які використовують популістські гасла щодо отримання влади та вплив глобалізаційних процесів на сучасне політичне життя.

Ключові слова: популізм; вибори; політичний режим; демократія; глобалізація.

Постановка проблеми. Дослідження проблем та перспектив розвитку найважливіших інститутів демократії є досить актуальним, адже в сучасних умовах дійсності виборча система, виборче право, виборчий процес у системі права робить рух вперед у самостійних та вельми значущих явищах публічно-правової та соціально-політичної дійсності. Одним із проявів демократії є пряме народовладдя, яке доцільно розглядати через правову сутність виборчого права, що регулює форми політико-правової інституціоналізації виборчої системи, що відображається у структурі виборчого законодавства. Популізм виникає одночасно з появою основних демократичних інститутів – загального виборчого права та рівноправності громадян. У демократичних умовах кожен дорослий громадянин є учасником політичного процесу в державі. Для перемоги політики як інструмент використовують звернення до настрою населення. Як наслідок, підлаштування під масову свідомість більшості стає засобом для завоювання влади. Популізм поширений серед людей із низьким рівнем політичної і правової культури. В умовах зубожіння більшої частини населення він був та залишається ефективним інструментом виборчих технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окресленою проблематикою займалися такі науковці, як: О. Костенко, І. Куян, Л. Легін, О. Майданик, Т. Подорожна, Б. Махончук, О. Ющик та низка інших науковців.

Актуальність осмислення проблематики популізму і виборів є важливою як ніколи для української демократії, насамперед у контексті глобалізаційних змін, коли за допомогою гаджетів та інтернет-ресурсів можна зробити яскраву політичну кампанію. Вдалою ілюстрацією популізму, демократичних цінностей у контексті глобалізаційних змін є вибори Президента США та минулорічні вибори в Україні. Одна з найбільших небезпек популізму для суспільства полягає у тому, що він перешкоджає нормальному делегуванню владних повноважень суспільною групою довірених особі. Адже політики, які завдячують своєю популярністю виборцям, доволі швидко забувають про те, хто їх делегував у владу. Загалом, можна стверджувати, що зростання популістських настроїв у суспільстві та злет популярності примітивних соціальних рецептів свідчать про низький рівень громадянської свідомості.

Водночас виборче право є способом саморегулювання електоральних відносин із приводу формування органів влади в демократично організованому суспільстві, що зображає весь спектр суспільних відносин, зокрема з приводу організації людей та їх взаємин між собою. Виборче право як і виборчий процес, є інструментом процесу взаємодії держави та громадянського суспільства, державної влади та суспільства [1].

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Стаття акцентує увагу на важливості впливу популізму на вибори та виборчі технології у контексті глобалізаційних процесів. Популізм легко проникає в усі види ідеологічних течій, адже він не пов'язаний із фундаментальними цінностями, такими як рівність чи справедливість. Окрім того, на сьогодні популізм є самостійною ідеологією, що виходить за межі класичних ідеологічних напрямків.

Виклад основного матеріалу. Роль виборчого права полягає у регламентації та реалізації конституційного права громадян обирати та бути обраними, та виборчий процес як форма реалізації норм виборчого права висловлює динаміку і структуру участі громадян у процесі формування державних органів влади та місцевого самоврядування. Рівень показовості парламенту, легітимності органу (посадової особи), наділення повноваженнями якого пов'язано з виборами, перебувають у прямій залежності від виборчої системи. Таким чином, виборча система повинна відповідати найвищим вимогам демократії, що є одним із основних положень у доктрині та практиці конституціоналізму. У деяких наукових джерелах поряд із поняттям “виборча система” також вживається поняття “електоральна система”, що є наслідком запозичення з англійської лексики терміна “electoral system”.

У чинному законодавстві України домінантним є вживання поняття “виборча система”, що є усталеною категорією у вітчизняній юридичній термінології [2].

Правовий зміст виборчої системи як способу політико-правової трансформації інститутів державної влади та місцевого самоврядування визначається нормами виборчого права. З цього приводу виборче право в закордонній правничій доктрині отримало ще одну назву – “право демократії” (англ. – law of democracy), бо вибори виступають і механізмом, і індикатором забезпечення демократичних засад. До того ж, вибори – це одночасно і політико-правовий інститут, і кульмінація низки політичних процесів у соціумі. Основним майданчиком для розвитку виборів є відносини, пов’язані з формуванням, організацією та діяльністю виборчих інститутів, які представляють інтереси громадян як прояв за дорученням та від імені народу його волі та інтересів у діяльності представницьких органів, що здійснюють публічну владу, як реалізацію народовладдя за допомогою народного представництва в органах державної влади.

На противагу виборів, особливість виборчої системи полягає у тому, що вона є продуктом публічно-правової влади, її інструментом. Цей інструмент враховує механізм відтворення владних публічно-правових інститутів, які тісно пов’язані з чинною системою влади, та демонструє взаємозв’язок способів проведення на різних рівнях влади виборів та сформованої соціальної структури суспільства, його партійної системи [3].

На формування виборчої системи та виборів також впливають міжнародні правові акти, що містять сучасні міжнародні виборчі стандарти, тобто так звана поява правової платформи в справі формування виборчого законодавства. Міжнародні виборчі стандарти цілісно пов’язані із загальноновизнаними принципами здійснення виборчих прав, і, відповідно, присутній у країні політичний (державний) режим ці стандарти змушені враховувати. Змістовним аспектом міжнародних виборчих стандартів є такі вимоги до держав: вибори повинні бути періодичними, нефальсифікованими, справжніми, вільними; вибори повинні забезпечувати формування законодавчої влади; громадяни мають право голосувати та бути обраними; виборче право (суб’єктивне) має бути загальним, рівним, таємним; дискримінація заборонена; виборчі права не є абсолютними та можуть бути обмежені; у держави немає обов’язку ввести певну виборчу систему, наприклад мажоритарну чи пропорційну; на виборах необхідне національне та міжнародне спостереження [4].

Орієнтуючись на міжнародні стандарти у галузі прав і свобод людини та громадянина, правовим орієнтиром для розвитку національного законодавства є міжнародні правові акти, реалізація яких не повинна суперечити інтересам держави, а національне законодавство будь-якої держави не може бути уніфіковано будь-яким міжнародним правовим актом. Імплементация їх у внутрішнє законодавство та реалізація в правозастосовній практиці є проявом дотримання демократичних цінностей та традицій, приведення національних правових норм виборчого права у відповідність до цих стандартів [5].

Щодо конституційного змісту виборчої системи, то вона повинна об’єднувати: виборчу інфраструктуру; виборче законодавство (матеріальне та

процесуальне); органи, які його застосовують; виборчу практику – виборчі дії (дії, поведінка, що реалізує норми виборчого законодавства), що формують на їх основі виборчі правовідносини, практику вирішення виборчих суперечок в адміністративно-правовому та судовому порядку [6].

Знову ж, що стосується конституційного механізму виборів, то доцільно його розглядати як легітимність всієї системи виборних органів публічної влади. Основою легітимності публічної влади є довіра виборців до публічно-правових інститутів і, зокрема, довіра до виборів як механізму відтворення всієї системи публічної влади в країні, що забезпечує визнання народом дій, які застосовує влада. Дієвість народного суверенітету, або верховна влада народу, є відчутним як через вільні вибори, так і через референдум. Формами реалізації народного суверенітету є безпосередня та представницька демократія. Потрібно відзначити, що не лише вибори є інструментом, що забезпечує легітимізацію влади. Так, у деяких країнах легітимізація влади забезпечується за допомогою передачі її у спадок, і якщо при цьому дотримано всі закони цієї держави, то така влада безсумнівно вважається легітимною [7].

Вибори також передбачено розглядати як спосіб посилення показовості парламенту (представницьких та законодавчих інститутів влади в державі), що через представницький тип законодавчої влади впливає на народний суверенітет. Формою народного представництва, яка є найважливішою основою сучасного конституційного ладу, є парламент. На законодавчому рівні парламент є представницьким органом державної влади, оскільки представляє народ та повинен бути загальнонаціональним інститутом вираження спільних інтересів та волі усіх громадян країни [8]. Право є основою суверенітету на подання певної волі та межі обов'язковості цієї волі для відповідних суб'єктів і безпосередньо слугує соціальною та правовою підставою для законодавчої ініціативи. Єдиним легітимним способом утворення спільної волі народу є народне представництво, яке є фактичною основою закону (правотворчого рішення), а непередставницьким законодавчим органом влади є неможливість ним здійснення свого головного призначення – адекватно представляти в прийнятих ним законодавчих рішеннях волю та інтереси громадян. У механізмі відтворення влади вибори вже в початковій стадії парламентських та інших виборів посилюють присутність носія влади, а у підсумку легітимними стають їхні результати, які надають їм дійсно представницьке спрямування та набувають конституційну якість [9].

До переваг виборів також належать право участі в передвиборчих кампаніях на різних його стадіях та одна з додаткових до чинних гарантій права на публічне представництво – розширення зони дії активного та пасивного виборчого права. Конституційний принцип рівності прав громадян у пасивному виборчому праві полягає в участі на рівних підставах у виборах до органів державної влади або органів місцевого самоврядування. Використання виборів раціоналізується через тип проведених виборів: усуває можливість дублювання

голосів виборців за кандидатів від жодної політичної партії, формує готовність виборця віддати свій голос у день виборів за кандидата (список кандидатів), який пройшов апробацію та отримав довіру виборців тощо.

На противагу виборам, необхідно виокремити основні цілі вибору виборчих систем у сучасних демократичних державах, а саме: забезпечення представницького парламенту; забезпечення доступності та значущості виборів; забезпечення умов для забезпечення громадського миру та злагоди, примирення суперечливих між собою соціальних груп населення; сприяння створенню стабільного та ефективного уряду; забезпечення підзвітності уряду та їх представників громадського контролю тощо. Підґрунтям виборчої системи демократичної держави є те, що під час виборів повинна бути забезпечена можливість безпосереднього вираження волі народу і, відповідно, воля народу повинна отримувати адекватне відображення у результатах виборів. Відповідно, вибори за таким баченням розглядаються як легітимний спосіб модифікації виборчої системи [10].

Існує різноманітність дизайну застосовуваних виборчих систем (мажоритарна, пропорційна, змішана тощо), зважаючи на співвідношення пріоритетів між органами публічної влади конкретної країни. Основними чинниками, що впливають на перехід від однієї виборчої системи до іншої, є: забезпечення стабільності та ефективності діяльності парламенту; врахування політичного (багатопартійного) різноманіття як однієї з провідних тенденцій європейської електоральної спадщини; сприяння формуванню в межах пропорційних виборчих систем великих та відповідальних політичних партій; створення умов для того, щоб була визначена партія парламентської більшості для формування уряду; використання квот для проходження в парламент певному спектру та певному числу політичних партій [11].

Необхідно зазначити, що головним аргументом пропорційної системи є пропорційний розподіл місць у парламенті відповідно до розподілу голосів, отриманих на виборах за партійними списками. Ця система виглядає справедливішою, оскільки меншою мірою спотворює волю електорату, сприяє розвитку політичного плюралізму та дає змогу представити в парламенті інтереси різних меншин. Наявність у суспільстві політичних партій, які є легітимними суб'єктами, мають право висувати своїх представників до законодавчих органів влади, є головною умовою функціонування пропорційної системи. У такому випадку пропорційна система робить виборчий процес, по суті, партійним та багато в чому ідеологізованим.

Мажоритарна виборча система має переваги в безпосередньому ознайомленні депутатів зі своїми виборчими дільницями та інтересами їх мешканців, інформованість виборців про особу депутата та його політичні якості. До низки недоліків належать: незручність для дрібних та середніх партій, голоси, віддані за них виборців, зникають, інтереси цих виборців не будуть представленими в органах влади [12].

Процедури виборів, виборчої системи сприяють розвитку внутрішньопартійної демократії – одного з найважливіших показників сучасних партійних держав. Демократія в країні та демократія всередині партій, насамперед всередині керівної партії, тісно пов'язані один із одним. Відіграє важливе конституційне значення впровадження інноваційних механізмів внутрішньопартійної демократії, тобто низка демократичних процедур всередині партії, які забезпечують доступ кожного партійного члена до процесів обговорення політики партії та прийняття спільних рішень [13].

У виборчому процесі відіграє важливу роль принцип рівності політичних партій, що означає: рівність їх правових статусів, надання рівного об'єму повноважень за участю у виборах, рівність політичних партій у період передвиборчої агітації та в процесі розподілу мандатів.

Партії забезпечують тісний зв'язок між народом та представницьким механізмом правління; політична партія є організацією представництва інтересів соціальних сил суспільства. Окрім того, для характеристики виборчої системи характерним є не саме по собі законодавство про вибори, але його особливості, враховуючи і особливості так званого партійного права, що містить: юридичну силу актів про вибори; наявність кодифікованих актів у певній сфері (виборчих кодексів); техніко-юридичну особливість будови норм законів про вибори та, відповідно, прямий або контрольний спосіб їх дії; відповідність принципу правової визначеності; стабільність або невмотивований динамізм виборчого законодавства тощо. Все перелічене перебуває в безпосередньому зв'язку з реалізацією виборчих прав громадян [14].

На сьогодні вибори та виборчу систему доцільно також розглядати і як вид виборчих технологій, що мають своїм призначенням створення у виборців позитивного образу партії та, зрештою, формування переваг перед іншими політичними конкурентами.

Важливим фактором, який впливає на ефективність процедури виборів та виборчої системи як щодо підтримки конкретних політичних об'єднань, так і стосовно участі у виборах, є електоральна поведінка громадян країни, або іншої територіальної одиниці, де проводяться вибори, а також менталітет громадян та їх традиції у контексті виборчих відносин [15]. Влада держави змушена підлаштовуватися під тип менталітету громадян та відповідно коригувати окремі законодавчі норми. Інколи прогнози політичної поведінки мас не підтверджуються практичними результатами, а причиною всьому є менталітет виборця [16]. Якщо прогнози дуже близькі до результатів на виборах, то законодавцю при побудові нової виборчої системи частково вдалося налаштуватися на хвилю національного менталітету.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Популізм і вибори в контексті глобалізаційних змін і надалі залишаються актуальним феноменом соціально-політичного життя багатьох країн світу. На відміну від традиційних ідеологічних систем, популізм залежить від особливостей

різних національних політичних культур, конкретної сукупності обставин соціально-економічного та політичного життя певної країни. Здійснюючи значний вплив на політику країн із порівняно малим досвідом функціонування демократичних інститутів, популізм, водночас, досить помітно виявляє себе у сучасному політичному просторі “старих” демократій. Існує очевидний зв’язок між посиленням популізму та загостренням соціально-економічних проблем. Важливим чинником, що сприяє появі та зростанню впливу популістів, є нездатність політичного істеблшменту, зокрема і цілком демократичного, ефективно реагувати на нові труднощі та виклики.

Хоча для демократії популізм є практичною нормою політичної боротьби, на сьогодні українське суспільство дуже потребує зменшення популістських елементів у політиці, формування вищої якості політичної культури в контексті глобалізаційних змін.

Перспективи подальших досліджень щодо проблематики популізму та виборів у контексті сучасних викликів мають нові шанси у парламентських та президентських виборах, як в Україні, так і країнах Східної Європи, де ще й надалі трапляються в політичних програмах популістські гасла та патерналістські настрої.

Список використаної літератури

1. Кіршенблат С. Популізм і ліберальна демократія в державах Центрально-Східної Європи. URL : <http://www.social-science.com.ua> (дата звернення: 02.10.2020).
2. Костенко О. Яка Конституція нам потрібна, або Свобода людини проти правової сваволі // Віче. 2015. № 13. С. 28.
3. Костенко О. Яким “каменем” зневажили “будівничі” вітчизняної антикорупційної політики? // Віче. 2016. № 2. С. 12.
4. Куян І. А. Конституційно-правові проблеми розвитку України як демократичної держави // Часопис Київського університету права. 2015. № 3. С. 66—69.
5. Куян І. Забезпечення верховенства державної влади як необхідна передумова ефективності управління суспільством // Право України. 2015. № 5. С. 39.
6. Легін Л. М. Законодавчий процес в Україні: теоретико-правове дослідження : монографія. Дрогобич : Коло, 2015. 134 с.
7. Мацюк А. А. Становлення громадянського суспільства як соціальної основи народовладдя // Публічне право. 2015. № 3 (19). С. 113.
8. Махончук Б. С. Виборча система як динамічний інститут демократії // Публічне право. 2016. № 1 (21). С. 82.
9. Майданик О. О. Перспективи розвитку виборчої системи України // Порівняльно-аналітичне право. 2018. № 3. С. 74.
10. Розвиток громадянського суспільства України в умовах внутрішніх і зовнішніх викликів / В. М. Яблонський, О. М. Балакірева, Т. В. Бельська [та ін.] ; за ред. О. А. Корнієвського. Київ : НІСД, 2016. 72 с.
11. Подорожна Т. С. Правовий порядок: теоретико-методологічні засади конституціоналізації : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2016. С. 136.

12. Публічне урядування, права людини і демократія: регіональний зріз євроінтеграції : монографія / Т. О. Карабін, Я. В. Лазур, М. В. Менджул [та ін.] ; за заг. ред. М. В. Савчина. Ужгород : Вид-во УжНУ “Говерла”, 2015. С. 240.

13. Таланчук П. М. Державотворчий потенціал української нації. Київ : Університет “Україна”, 2015. С. 300.

14. Стрельцова О. В. Конституціоналізація як відображення тенденції юридикації суспільних відносин (теоретичний аспект) // Часопис Київського університету права. 2015. № 1. С. 90.

15. Ющик О. Демократія і народовладдя в Україні як предмет юридичної доктрини // Право України. 2019. № 10. С. 26.

16. Hans-George V. Radical Right-wing populism in Western Europe. London : “Macmillan”, 1994. P. 226.

Статтю подано: 02.11.2020

Статтю схвалено: 07.12.2020

Kiyanka Iryna Bohdanivna

*PhD in Political Sciences, Associate Professor of the European Integration and Law
Department of the Lviv Regional Institute for Public Administration of the National
Academy of Public Administration*

ORCID: 0000-0002-3100-7796

e-mail: kiyanka@i.ua

Levytska Nadia Oleksiivna

*Candidate of Legal Sciences, Associate Professor of the Department
of Fundamentals of Ukraine’s law of the Faculty of Law
of the Ivan Franko National University of Lviv*

ORCID: 0000-0002-2865-5194

e-mail: h.Levytska@ukr.net

POPULISM AND ELECTIONS IN THE CONTEXT OF GLOBAL CHANGES

Problem setting. Scope of the research. This article points out the special features of populism and elections which is a positive message for the formation of democratic values in public administration.

It also points out the special mission of populism as the necessity of the power of people and governance over people which is often is the result of the removal from power of relevant at the moment people, groups, or political forces and transfer of such power to “actual” representatives of people through elections.

Relevance of the research. Today study of problems of populism and elections is a very relevant and important issue for Ukrainian democracy, especially in the context of global changes when a bright political campaign can be made with the help of gadgets and the Internet resources. A good example of the populism of democratic values in the context of global changes are elections of the President of the USA and last-year elections in Ukraine.

At the same time, the electoral law is used as an instrument for self-regulation of elective relations regarding the formation of governmental bodies in a democratic society which depicts the whole scope of social relations, including ones regarding the organization of people and their mutual relations. The electoral law, as well as the process of elections,

is an instrument of the interaction between a state and public society, government and society.

Recent research and publications analysis. The issues considered in this article have also been studied by the following scientists: O. Kostenko, I. Kuian, L. Lehin, O. Maidanyk, T. Podorozhna, B. Makhonchuk, O. Yushchuk, and others.

Highlighting previously unsettled parts of the general problem. This article points out the importance of populism's influence on elections and electoral techniques in the context of globalization processes.

Paper main body. While the electoral law is an instrument that regulates and realizes the citizens constitutional right to elect and be elected, the electoral process as a form of realization of the norms of electoral law regulates the dynamics and structure of the citizens' participation in the process of formation of governmental and local bodies. The level of parliament ostentation and legitimacy of a body (an official), the empowerment of which is related to elections, directly depend on an electoral system. Thus, the electoral system must conform to the highest democratic requirements, which is one of the main provisions in the doctrine and practice of constitutionalism. In some Ukrainian scientific sources the term "voting system" is used alongside the English term "electoral system".

Conclusions of the research and prospects for further studies. The populism and elections as a unit in the context of global changes is still an important phenomenon of the social and political life in many countries. In contrast with the traditional ideological systems, populism significantly depends on the features of different national political cultures, particular circumstances of the social-economic and political life of this or that country. By influencing to a considerable extent the policy of countries with relatively small experience in the functioning of democratic institutions, populism, at the same time, is quite prominent in the political space of the "old" democracies.

Key words: populism; elections; political leader; political regime; democracy; globalization.

References

1. Kirshenblat, S. (2020). *Populizm i liberalna demokratsiia v derzhavakh Tsentralno-Skhidnoi Yevropy*. URL : <http://www.social-science.com.ua> [in Ukrainian].
2. Kostenko, O. (2015). Yaka Konstytutsiia nam potribna, abo Svoboda liudyny proty pravovoi svavoli. *Viche*, № 13, pp. 28 [in Ukrainian].
3. Kostenko, O. (2016). Yakym "kamenem" znevazhyly "budivnychi" vitchyznianoi antykoruptsiinoi polityky? *Viche*, № 2, pp. 12 [in Ukrainian].
4. Kuian, I. A. (2015). Konstytutsiino-pravovi problemy rozvytku Ukrainy yak demokratychnoi derzhavy. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, № 3, pp. 66 [in Ukrainian].
5. Kuian, I. (2015). Zabezpechennia verkhovenstva derzhavnoi vlady yak neobkhidna peredumova efektyvnosti upravlinnia suspilstvom. *Pravo Ukrainy*, № 5, pp. 39 [in Ukrainian].
6. Lehin, L. M. (2015). *Zakonodavchyi protses v Ukraini: teoretyko-pravove doslidzhennia*. Drohobych: Kolo. 134 p. [in Ukrainian].
7. Masiuk, A. A. (2015). Stanovlennia hromadianskoho suspilstva yak sotsialnoi osnovy narodovladdia. *Publichne pravo*, № 3 (19), pp. 113 [in Ukrainian].
8. Makhonchuk, B. S. (2016). Vyborcha systema yak dynamichniy instytut demokratsii. *Publichne pravo*, № 1 (21), pp. 82 [in Ukrainian].

9. Maidanyk, O. O. (2018). Perspektyvy rozvytku vyborchoi systemy Ukrainy. *Porivnialno-analitychne pravo*, № 3, pp. 74 [in Ukrainian].
10. Yablonskyi, V. M., Balakirieva, O. M., Bielska, T. V. [ta in.] & Korniiievskii O. A. (Ed.). (2016). *Rozvytok hromadianskoho suspilstva Ukrainy v umovakh vnutrishnikh i zovnishnikh vyklykiv*. Kyiv: NISD. 72 p. [in Ukrainian].
11. Podorozhna, T. S. (2016). *Pravovyi poriadok: teoretyko-metodolohichni zasady konstytutsionalizatsii*. Kyiv: Yurinkom Inter. pp. 136 [in Ukrainian].
12. Karabin, T. O., Lazur, Ya. V., Mendzhul, M. V. [ta in.] & Savchyn M. V. (Ed.). (2015). *Publichne uriaduvannia, prava liudyny i demokratiia: rehionalnyi zriz yevrointehratsii*. Uzhhorod: Vyd-vo UzhNU "Hoverla". pp. 240 [in Ukrainian].
13. Talanchuk, P. M. (2015). *Derzhavotvorchyi potentsial ukrainskoi natsii*. Kyiv: Universytet "Ukraina". pp. 300 [in Ukrainian].
14. Strieltsova, O. V. (2015). Konstytutsionalizatsiia yak vidobrazhennia tendentsii yurydyzatsii suspilnykh vidnosyn (teoretychnyi aspekt). *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, № 1, pp. 90 [in Ukrainian].
15. Iushchuk, O. (2019). Demokratiia i narodovladdia v Ukraini yak predmet yurydychnoi doktryny. *Pravo Ukrainy*, № 10, pp. 26 [in Ukrainian].
16. Hans-George, B. (1994). *Radical Right-wing populism in Western Europe*. London: "Macmillan". pp. 226 [in Ukrainian].

Paper submitted: 02.11.2020

Paper accepted: 07.12.2020

Цитування: Кіянка І. Б., Левицька Н. О. Популізм і вибори в контексті глобалізаційних змін // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. Вип. 4(65) : у 2 ч. Ч. 1 / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2020. С. 43—52. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.65.2020.226420>).

Citation: Kiianka, I. B., Levytska, N. O. (2020). Populizm i vybory v konteksti hlobalizatsiinykh zmin. *Efficiency of Public Administration*, Issue 4(65), pp. 43-52. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.65.2020.226420>).